

3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В.Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.

4. Коршак Є.В., Ткачук Р. З. Методичне обґрунтування блочно-функціонального принципу у вивченні елементів радіоелектроніки // Фізика та астрономія в школі. – 1998. - №4. – С. 8-10.

5. Кузнецов А.А. Базовые и профильные курсы: цели, функции, содержание // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2003. - №5. – С. 30-33.

6. Ляшенко О.І. Проблема оновлення змісту загальної середньої освіти // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2002. - №6. – С. 18-21.

7. Рягин С.Н. Проектирование содержания профильного обучения в старшей школе // Школьные технологии. – 2003. - №2. – С. 121-129.

8. Хуторской А.В. Современная дидактика. Учеб. Для вузов. – СПб: Питер, 2001. – 544 с.

Вишневська К.Г.,
викладач,
Криворізький
економічний інститут

ВПРОВАДЖЕННЯ ІМІТАЦІЙНО-РОЛЬОВОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ

В статье рассмотрены проблемы использования имитационно-ролевого обучения на занятиях по иностранному языку в вузах

In article problems of use имитационно - role training on employment on foreign language in the higher school are considered.

Метою статті є розгляд питань використання імітаційно-ігрового навчання на заняттях з іноземної мови у ВНЗ.

Останнім часом увага не тільки теоретиків, але й педагогів-практиків приваблює імітаційно-рольове навчання в різноманітних типах освітніх установ, що обумовлено складним процесом перебудови економічних відносин, потребою використання сучасних технологій у виробництві з метою підвищення його ефективності. Вільне входження суб'єкта в реальне життя в умовах ринкових відносин стало складнішим, а тому сьогодні, тим

більше в майбутньому, економічній освіті надається важлива увага. Вимоги до професійної компетентності майбутніх фахівців, їхньої підготовки до самостійного життя зростають. Однією складовою цього процесу є культура спілкування. Формування культури спілкування, на наш погляд, можливо при використанні імітаційних методів навчання.

Досвід роботи викладачів переконує, що для розвитку і формування пізнавальних інтересів студентів важливе значення має правильна організація і методика проведення занять з англійської мови. Останні залежать від наявності педагогічних умов. Експерименти з даної проблеми проводились на базі Криворізького економічного інституту та Південноукраїнського педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського. Була проведена дослідницька робота, мета якої полягала в тому, щоб визначити стан проблеми використання імітаційно-ігрового навчання англійської мови, з'ясувати ставлення студентів економічного інституту та педагогічного університету до навчання іноземної мови.

Різні аспекти формування комунікативної компетенції розглядалися в роботах таких учених, як: Н.П. Анікеєва, О.О.Бодальова, В.А. Кан-Каліка, В.О. Семиченко та інших. Було досліджено взаємовідносини викладача і студента, характер педагогічної взаємодії у системі "вчитель-учень", засоби гуманізації дидактичного спілкування (Л.В. Кондрашова, Ю.І. Пассов, В.Л.Скалкін, Е.П. Шубин, М. Уест та ін.). Вивчення сучасних психолого – педагогічних досліджень (Є.Ф. Зеер, М.О. Ігнатенко, І.С. Іпатов, М.В. Мазо, Г.В. Матушевська та інші) свідчать, що окремі спроби вирішення питання формування комунікативних умінь майбутніх фахівців з міжнародної економіки засобами іноземної мови. Спеціальних досліджень, розглянутих проблем впровадження методики імітаційно-рольового навчання майбутніх фахівців міжнародної економіки засобами іноземної мови у процесі професійно-педагогічний підготовці на не мовних факультетах у сучасний період недостатньо. Нечисленні публікації (М.В. Булигін, М.Н. Вятютнев, J.C. Веауссо, Н. Besse, J. Cardinet, F. Danvers) з означеної проблеми не дають повної картини. Недостатня розробленість теорії і практики формування та розвитку комунікативної компетенції на не мовних факультетах, пояснюється недооцінкою ролі іноземної мови у процесі професійно економічній підготовки.

У цьому плані цікаві роботи, що присвячуються пошуку способів і засобів при навчанні спілкуванню на іноземній мові (Н.Г. Барішнікова,

Л.І.Девіна, Е.В. Коломієць та інші). Проблемою імітаційно-рольового навчання займалися Л.В. Кондрашова, М.Г. Вієвська, Л.О. Савченко, Є.І.Хруцький, І.І. Риданова, Е.І. Пассов.

З метою з'ясування ставлення викладачів вищої школи до нестандартних занять з іноземної мови ми провели анкетування, до якого включили наступні запитання:

1. Що ви розумієте під нетрадиційними формами організації навчально-виховного процесу?

2. Як часто ви використовуєте імітаційно-рольові форми на заняттях?

3. В яких групах частіше використовується (згідно з віком (курсом) студентів)? З чим це пов'язано?

4. Чи впливає використання імітаційно-рольових форм навчання на формування пізнавального інтересу?

5. Чи вбачаєте доцільність використання імітаційно-рольових форм і в чому вона полягає?

Результати анкетування викладачів показав, що 56% викладачів знають і розуміють поняття "імітаційно-рольове навчання" і намагаються застосовувати на практиці в міру своїх можливостей. Використовують такі заняття у групах різних вікових ланок. Але частіше все ж імітаційно-рольові заняття проводять на старших IV-V курсах. Також багато залежить від рівня підготовленості групи, 25% викладачів вважають, що імітаційно - рольові форми навчання краще проводити у творчих, з високим рівнем підготовки групах, 10% викладачів не досить розуміють призначення імітаційно - рольових форм і схиляються до традиційних занять, які під певним контролем можуть підвищити результативність знань і стимулювати пізнавальний інтерес.

Більшість викладачів розуміють поняття і погоджуються з доцільністю використання імітаційно-рольового навчання, намагаються вводити їх в практику.

Аналіз результатів опитування студентів показав, що 20% опитаних студентів не мають інтересу до навчання, пояснюючи це тим, що заняття з іноземної мови проходять нецікаво, нудно, одноманітно.

Разом з тим було встановлено, що більшості студентів подобаються такі заняття англійської мови, на яких їм цікаво, якщо вони проведені у незвичайній формі. Студенти відповіли, що лише 30% викладачів використовують імітаційно-рольові форми навчання.

Цікаве заняття серйозно позначається на позитивному ставленні до виконання домашніх завдань. Так, домашнє завдання головним чином сприяє закріпленню, завдяки чому економиться час для одержання знань з інших джерел. На жаль, багато студентів не вміють виконувати домашнє завдання і тому рівень знань з іноземної мови у них невисокий.

Для перевірки і встановлення рівня успішності ми провели залікове заняття, результати якого оформили в таблицю 1.

Таблиця 1

Перевірка знань студентів

№ п/п	Група	Оцінка				Кількість студентів
		5	4	3	2	
1	Криворізький економічний інститут	4	10	13	6	33
2	Південноукраїнський педагогічний університет	2	4	12	10	28

Матеріали констатувального експерименту дозволили виділити в контрольних групах три групи студентів згідно з рівнем пізнавальних інтересів та розвитку комунікативних умінь.

I рівень – низький. Відсутність інтересу до вивчення англійської мови. Студенти не вміють побудувати роботу по виконанню запропонованого завдання, не організовані. Слабо виражене бажання до отримання знань. Поверхнєве спілкування; стереотипні педагогічні впливи, відсутність прагнення налагодити співробітництво з викладачем, досягти взаєморозуміння; ігнорування точки зору студента; суб'єктивізм в оцінках і тверда їх поляризація; власні комунікативні уміння розглядаються лише як "інструмент" впливу; емоційна "глухота", недолік такту, епізодична пасивність (агресивність); стереотипність у сприйнятті й оцінюванні знань студентів; занижена (чи завищена) самооцінка, низький ступінь рефлексії власного поведіння: відсутність прагнення до особистісного і професійного росту. Низький рівень становлять студенти, які не мають стійкий рівень пізнавального інтересу до вивчення іноземної мови.

II рівень – середній. Друга група – середній рівень інтересу – це студенти, які добросовісно ставляться до вивчення іноземної мови. Присутній інтерес до вивчення предмету. Здатність планування роботи, але

поверхово, розуміння значимості гуманістичного спілкування і взаємодії не перейшло в чітку професійну установку; на рівень професійних знань накладає відбиток пасивне реагування на зміни педагогічної ситуації; епізодичні спроби налагодити співробітництво зі студентами; орієнтація на репродуктивну діяльність; розвиток комунікативних умінь (як вербальних, так і невербальних) сполучається з прагненням відповідати стандартам; ситуативна тактовність; сприйняття учнів ускладнюється впливом визначених стереотипів; самооцінка далеко не завжди адекватна; усвідомлення необхідності удосконалювання комунікативної культури зв'язується із самоствердженням у педагогічному колективі;

III рівень – високий. Перша група – високий рівень інтересу – студенти з яскраво вираженими пізнавальними інтересами. Як правило, такі студенти виявляють активність на заняттях з англійської мови, диспутах, розв'язують пізнавальні завдання, поглиблюючи свій світогляд. Студенти вже планують роботу систематично. Наявність інтересу до вивчення англійської мови виражений яскраво. Рівень якості знань високий. Також можемо відмітити, що високий рівень це – усвідомлення комунікативної культури як самостійної професійної цінності; спілкування і взаємодія зі студентами базується на чітких гуманістичних установках, високій духовності педагога, прагненні до взаєморозуміння і співробітництва; пріоритетність діалогічної форми спілкування, готовність до новизни, до дискусії й обговорення; вербальні форми спілкування, виходячи зі змістовної сторони, характеризуються точністю, дохідливістю і доречністю; висока техніка мови, доречне і ненав'язливе використання невербальних компонентів; розвинені емпатія, тактовність, почуття гумору, рефлексивні здібності, заглиблене, адекватне сприйняття і розуміння особистості студента, об'єктивна оцінка їхньої діяльності; прагнення до удосконалювання комунікативної культури сполучено з особистісним і професійним ростом. У дослідженні ми опитували, спостерігали і вивчали рівні пізнавального інтересу студентів. Результати було занесено в таблицю 2.

Таблиця 2

Рівні пізнавального інтересу студентів (в %)

№ п/п	Рівні	Групи	
		Криворізький економічний інститут	Південноукраїнський педагогічний університет

1	Високий	12	7
2	Середній	70	57
3	Низький	18	36

Дані свідчать, що у більшості студентів переважає низький та середній рівні пізнавального інтересу. Це значить, що у студентів немає бажання вчити англійську мову. Вони потребують стимулювання, а це можливо лише при використанні імітаційно-рольових форм навчання.

Висновок можна зробити такий: викладачі мають добирати такі форми і методи роботи, які стимулювали б пізнавальні інтереси студентів.

Підбиваючи підсумки нашої роботи, можна сказати, що традиційна форма проведення заняття стає нецікавою. На таких заняттях з англійської мови студенти часто виступають у ролі глядачів, тому в практиці вищої економічної школи все частіше використовується імітаційно-рольове навчання.

Імітаційно-рольове навчання – це організація навчального процесу, що має не установлену структуру, спрямована на розвиток комунікативних умінь та на формування пізнавального інтересу студентів, на розвиток їх творчих здібностей, а отже базується на взаємодії викладача та студента, культурі спілкування. Перспектива роботи полягає у тому, щоб розробити систему ділових ігор у навчальному процесі вищої школи.

Список використаних джерел

1. Кондрашова Л.В., Виєвська М.Г., Савченко Л.А. Имитационно-игровое обучение в высшей школе. – Кривой Рог, 2001. – 167 с.
2. Концепция коммуникативного обучения иноязычной культуре в средней школе: Пособие для учителя/ Под ред. Е.И. Пассова, В.В. Царьковой. – М.: Просвещение, 1993. – 312с.
3. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – К.: Рад. школа, 1989. – 109 с.
4. Контроль в обучении иностранным языкам в средней школе/ Ред. – сост. В.А. Слободчиков. – М.: Просвещение, 1986. – 111 с.